

Racionální ATB terapie

Antibiotika jsou látky, které inhibují růst (množení) mikroorganismů – **bakteriostatická** antibiotika, nebo je usmrcují – **baktericidní** antibiotika.

Základní požadavek na ATB terapii je: **optimální antimikrobiální účinek a minimální negativní účinek na hostitele**, tedy vysoká selektivita účinku.

Nežádoucí a toxické účinky

- **toxické účinky** – po vysokých dávkách, při vyšší citlivosti na ATB (většinou se jim dá předejít, případně zmírnit projevy);
- **alergie** – potřeba pátrat v anamnéze;
- **biologické účinky** – změnou přirozené bakteriální mikroflóry kůže či sliznic (často při podávání širokospektrálních antibiotik např. ampicilin , tetracyklin).

Faktory ovlivňující léčbu

1) Správná volba antimikrobiálních látek

- **chronické infekce** – správná diagnóza, identifikace původce → cílená ATB terapie;
- **akutní infekce** – empirická léčba (bez průkazu původu);
- **život ohrožující infekce** – navodit dostatečný účinek, co nejrychleji;
- Rozšiřující se paleta ATB a nedostatečný přehled o jejich přínosu pro terapii svádí lékaře k předepisování léků se zbytečně širokým spektrem a silným účinkem → *rozvoj mnohočetné rezistence*.

2) Doba léčby – předčasně ukončená ATB terapie je jedním z hlavních důvodů, který se podílí na vzniku rezistence.

3) Velikost dávky – dána charakterem infekce a vlastnostmi ATB, akutním stavem a věkem nemocného.

4) Cesta podání.

5) Vhodná kombinace léčiv.

6) Monitorování ATB terapie.

ATB politika

Rezistence bakterií vůči antimikrobiálním látkám je jedním z nejzávažnějších problémů antibiotické terapie. Široké spektrum zavedení antibiotik do klinické praxe vytváří selekční tlak podmiňující přežívání a šíření rezistentních kmenů. Vývoji rezistence napomáhá neuvážené jednání lidí, včetně lékařů (přidávání antibiotik do krmiva zvířat, předepisování antibiotických přípravků při banálních onemocněních nebo jejich volný prodej). S častým výskytem multirezistence se setkáváme hlavně v nemocnicích. Rozvoj rezistence je možné částečně omezit dodržováním racionální terapie (administrativní opatření, ponechání antibiotik v rezervě, vyšetření citlivosti na antimikrobiální látky).

Nejčastější chyby v ATB léčbě

- podání antibiotik u neinfekčních stavů
- podání antibiotik u běžných respiračních onemocnění (většinou banální virózy)
- podání antibiotik před odběrem materiálu
- předčasná změna antibiotik
- zbytečná prodloužená terapie (pochybení pacienta)
- menší dávka antibiotika (vznik rezistenčních klonů)
- použití širokospektrých antibiotik, kde by stačilo užší spektrum
- použití injekční formy, kde by stačila perorální (nákladné, nepříjemné pro pacienta)
- použitím kombinace antibiotik, kde by stačilo pouze jedno
- nedostatečný počet mikrobiálních vyšetření (úsporné důvody)

Zásady správného užívání antibiotik

Evropské středisko *European Centre for Disease Prevention and Control* a americký úřad *Food and Drug Administration* zveřejnily v boji proti antibiotické resistenci několik hlavních zásad pro správné užívání antibiotik.

- **Nevynechávejte** dávky a užívejte svůj přípravek tak, jak je předepsáno.
- Antibiotika jsou nejúčinnější pouze v tom případě, že je budete **užívat pravidelně dle rozpisu**

zdravotnického pracovníka. Užívejte antibiotika po celou dobu stanovenou zdravotnickým pracovníkem.

- Je důležité **využívat celé balení** léčivého přípravku, i když se již cítíte lépe. Pokud se léčba zastaví příliš brzy, nemusí léčivo zničit všechny bakterie. Tj. můžete opět onemocnět a zbývající bakterie mohou získat rezistenci vůči antibiotikům, která jste užívali. Nesnažte se „ušetřit si“ antibiotika.
- Léčivo je určeno **pro konkrétní infekci**, konkrétní osobu a konkrétní dobu užívání. **Neužívejte zbytky** léčivého přípravku.
- Vezmete-li špatné léčivo, můžete zpomalit vhodnou léčbu a vaše **infekce se může naopak zhoršit**. Neužívejte antibiotika předepsaná pro jiné osoby.
- Nemusejí být vhodná pro vaše onemocnění, mohou oddálit správnou léčbu a mohou váš stav zhoršit. **Pouze zdravotnický pracovník** může určit správnou léčbu infekce. Promluvte si se zdravotnickým odborníkem.
- Ptejte se zejména tehdy, **pokud si nejste jisti**, kdy je použití antibiotika vhodné nebo jak jej máte užívat. Nevyužívejte k tomu pouze lékaře, ale ptejte se v nejlépe dostupném místě zdravotní péče – ptejte se ve vaší lékárně!

Odkazy

Související články

- Antibiotika
- Rezistence na antibiotika

Zdroje

- VOTAVA, Miroslav, et al. *Lékařská mikrobiologie obecná*. 2. vydání. Brno : Neptun, 2005. ISBN 80-86850-00-5.
- JULÁK, Jaroslav. *Praktická cvičení a semináře z lékařské mikrobiologie*. 2. vydání. Praha : Karolinum, 2009. ISBN 9788024611419.